

Rondetafelgesprek vaste commissie LVVN – 7 oktober 2026

Betreft: Position paper Investeringsfonds Duurzame Landbouw

Van: Frank de Rond namens Livar, het Limburgs Kloostervarken (Beter Leven Keurmerk 3 sterren)

Geachte leden van de vaste commissie LVVN,

Samen met de trappistenmonniken van Abdij Lilbosch in Echt ben ik eigenaar van de Livar-keten, het Limburgs Kloostervarken. Al ruim 25 jaar verbinden wij varkenshouderij, vleesverwerking en afzet, met respect voor mens, dier en omgeving. Onze varkens worden gehouden volgens het Beter Leven keurmerk met drie sterren, met veel ruimte, stro en buitenuitloop. Zo koppelen wij dierenwelzijn en verduurzaming aan kwaliteit en een verdienmodel voor boeren. In het voorjaar van 2026 ontvingen wij de Koning en Koningin; ook verschillende ministers bezochten onze keten de afgelopen jaren.

Onze kernboodschap: het IDL maakt verduurzaming financieerbaar, maar vergunningproblemen en het ontbreken van erkende emissie maatregelen belemmeren de uitvoering. Behoud daarom ruimte voor maatwerk en geef koplopers een uitvoerbaar perspectief.

1. Het IDL werkt en biedt maatwerk

Binnen de Livar-keten zijn op twee deelnemende boerderijen een kraamstal en vleesvarkensstallen gerealiseerd volgens de eisen van het Beter Leven keurmerk met drie sterren. Zonder steun van het IDL was de bankfinanciering waarschijnlijk niet mogelijk geweest. Het fonds bood de bank aanvullend comfort om mee te financieren.

Onze ervaring met het beoordelingsproces is positief. De deskundigencommissie toetst kritisch op integrale verduurzaming en denkt constructief mee over de onderbouwing van de aanvraag. Het IDL heeft daarmee laten zien duurzame bedrijfsconcepten te kunnen beoordelen die niet eenvoudig binnen de categorieën gangbaar of biologisch passen. Die ruimte voor maatwerk is essentieel.

2. Verdere omschakeling loopt vast op vergunningverlening

Na realisatie van de stallen is de verdere noodzakelijke omschakeling van de betrokken locaties stil komen te liggen door onzekerheid over de natuurvergunningen.

Voor de projecten was intern gesaldeerd op basis van een positieve weigering: onder het toen geldende kader was geen nieuwe of gewijzigde natuurvergunning nodig. De Rendac-uitspraak van 18 december 2024 heeft dit beoordelingskader veranderd, met gevolgen voor eerder vergunningvrij geachte projecten. Voor onze betrokken projecten komt de benodigde vergunningverlening in Limburg sindsdien niet tot stand.

De IDL-deskundigencommissie heeft de voorgestelde ammoniakreducerende maatregelen als waardevol beoordeeld. Toch kan de verdere integrale verduurzaming niet worden uitgevoerd. Daardoor blijven ook aanvullende verbeteringen in dierenwelzijn en andere duurzaamheidsdoelen uit. Een positieve IDL-beoordeling vervangt geen natuurvergunning. Maar ondernemers die op het destijds geldende overheidskader hebben vertrouwd, hebben een juridisch houdbare route nodig om hun omschakeling te voltooien.

3. Vrijwillige emissiemaatregelen worden onvoldoende gewaardeerd

Onze houderij werkt met natuurlijke ventilatie en buitenuitloop. Voor onze combinatie van huisvesting en maatregelen ontbreekt een erkend emissiereducerend stalsysteem met een lagere emissiefactor. In vergunningaanvragen rekenen wij daarom met de standaardemissiefactor voor 'overige huisvestingssystemen'. Onze vrijwillige reductiemaatregelen worden niet afzonderlijk meegerekend. Wageningen Livestock Research beschrijft voor biologische varkensstallen met buitenuitloop een potentiële ammoniakreductie van circa 20–55%, afhankelijk van het maatregelenpakket.[1] Onze stallen kennen vergelijkbare huisvestingskenmerken. De onderzochte principes zijn daarom relevant, al vraagt de verwachte reductie bij onze bedrijven een specifieke onderbouwning.

Erkenning is voor deze kleine markt moeilijk te organiseren: geschikte proefstallen en financiering van onderzoek zijn schaars. Ook is betrouwbaar meten bij natuurlijke ventilatie en buitenuitloop ingewikkeld. ILVO benoemt het ontbreken van een geschikte meetmethode en werkt aan de ontwikkeling daarvan.[2] Doelsturing via directe emissiemeting biedt daarom momenteel geen vanzelfsprekende oplossing.

Wij vrezen dat nieuw stikstofbeleid onvoldoende ruimte laat voor zulke koplopers. Technische maatregelen zijn vaak moeilijker in te passen en economisch lastiger te dragen. Er zijn duidelijke doelen nodig, met ruimte voor verschillende, goed onderbouwde oplossingen.

4. Drie verzoeken aan de Kamer

Maak verduurzaming uitvoerbaar. Vraag het kabinet en de provincies om een juridisch houdbare vergunningroute voor integrale verduurzamingsprojecten, met behoud van natuurbescherming. Geef concreet perspectief aan ondernemers die op basis van een positieve weigering hebben geïnvesteerd.

Behoud en ondersteun maatwerk. Maak onderzoek, praktijkvalidatie en een juridisch bruikbare beoordeling van emissiemaatregelen voor natuurlijke ventilatie en buitenuitloop mogelijk. Ondersteun koplopers bij investeringen die duurzaamheidswinst opleveren zonder rechtstreeks extra opbrengsten te genereren.

Verbind financiering en vergunningverlening. Breng vastgelopen IDL-projecten in beeld en laat financiering en begeleiding aansluiten op vergunningprocedures. Voorkom dat vertraging buiten de invloed van ondernemers hun omschakeling onmogelijk maakt.

U bent van harte welkom op een van onze boerderijen om de innovaties en knelpunten in de praktijk te bekijken.

U bent van harte welkom om een bezoek te brengen aan één van onze boerderijen om de innovaties en de knelpunten in de praktijk te zien.

Hoogachtend,

Livar, Limburgs Kloostervarken

Frank de Rond

Algemeen Directeur

Bronnen

- [1] Aarnink e.a. (2022), *Opties voor ammoniakreductie in stallen voor biologische varkens*, Wageningen Livestock Research, rapport 1387. <https://doi.org/10.18174/576326>
- [2] ILVO, onderzoeksproject BOWIE (2025–2029), *Verzoenen van biologische praktijkvoering en welzijnsverhogende praktijken met emissieregelgeving bij varkens en pluimvee*.